

PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 12/2002 vp

Hallituksen toimenpidekertomus vuodelta 2001

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 17 päivänä huhtikuuta 2002 lähettänyt perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen toimenpiteistään vuonna 2001 antaman kertomuksen (K 3/2002 vp).

Lausunnot

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muut erikoisvaliokunnat kuin ulkoasiainvaliokunta ovat antaneet asiasta lausunnon. Lausunnot ovat tämän

mietinnön liitteinä (VaVL 24/2002 vp, HaVL 21/2002 vp, LaVL 14/2002 vp, LiVL 8/2002 vp, MmVL 10/2002 vp, PuVL 2/2002 vp, SiVL 4/2002 vp, StVL 9/2002 vp, TaVL 8/2002 vp, TuVL 2/2002 vp, TyVL 7/2002 vp ja YmVL 14/2002 vp).

Viitetieto

Ulkoasiainvaliokunta on antanut asiasta mietinnön (UaVM 27/2002 vp).

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Eduskunnan kannanottojen käsittely

Erikoisvaliokuntakäsittelyn tarkoitus

Hallituksen toimenpidekertomuksen rakennetta muutettiin vuoden 1998 alusta lukien. Toimenpidekertomus on kolmiosainen. Ensimmäisenä on yleinen osa, jossa on lyhyt selostus hallituksen ohjelman toimeenpanosta ja hallituksen EU-politiikasta sekä yleiskatsaus kunkin ministeriön toimintaan. Toisen osan muodostaa ulko- ja turvallisuuspoliittinen katsaus. Kolmannessa osassa selostetaan ministeriöittäin hallituksen toimenpiteet valtiopäiväpäätösten johdosta.

Uudessa eduskunnan työjärjestyksessä säilytettiin hallituksen toimenpidekertomuksen se erityisasema eduskuntakäsittelyssä, että kaksi

valiokuntaa, perustuslakivaliokunta ja ulkoasiainvaliokunta laativat kumpikin mietinnön täysistunnolle kertomuksen johdosta. Työjärjestyksen 32 §:n 4 momentin perusteella ulkoasiainvaliokunta käsittelee kertomuksen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevilta ja perustuslakivaliokunta muilta osin. Muut pysyvät erikoisvaliokunnat antavat kertomuksesta lausuntonsa perustuslakivaliokunnalle.

Lausuntomenettelyllä on eri tarkoituksia. Kullekin valiokunnalle tarjoutuu näin mahdollisuus ottaa kantaa hallituksen toimenpiteisiin valiokunnan mietinnöissään ehdottamien, eduskunnan hyväksymien lausumien johdosta. Toimenpidekertomuksessa esimerkiksi selostetaan niitä toimenpiteitä, joihin asianomaisissa ministeriöissä on ryhdytty lausumien johdosta, tai myös syyt siihen ilmoittaen ehdotetaan, ettei jokin lausuma anna aiheutta enää toimenpiteisiin

hallituksen taholta. Erikoisvaliokuntien tehtävänä kertomusta käsitellessään on arvioida toimialansa osalta, voidaanko hallituksen kanta hyväksyä. Tämän eduskunnan lausumiin kohdistuvan seurantatehtävän hoitaminen on perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan kullekin valiokunnalle kuuluva vähimmäisvaatimus hallituksen kertomusta käsiteltäessä. Valiokunnat voivat lausuntonenettelyn avulla myös arvioida hallituksen toimintaa kertomusvuoden aikana valiokunnan toimialalla. Toimenpidekertomuksen käsittelyssä erikoisvaliokunnat ovat lisäksi vakiintuneena pidetyn käytännön perusteella voineet ottaa esille erityisteemoja, joiden käsittelemistä ne ovat syystä tai toisesta pitäneet tarpeellisena.

Perustuslakivaliokunnan mietintöihin pohjautuvat eduskunnan lausumat

Perustuslakiuudistukseen liitetyt lausumat. Hallituksen esitykseen HE 1/1998 vp liitetty ensimmäinen lausuma (s. 122—123) koskee suhteellisuuden toteutumisessa eduskuntavaaleissa olevien ongelmien selvittämistä ja vaalilainsäädännön muutosten valmistelua tarvittaessa suhteellisuuden vahvistamiseksi ja poliittisen kentän pirstoutumisen ehkäisemiseksi. Hallituksen esityksen HE 48/1998 vp johdosta hyväksyttiin samanlainen lausuma (s. 123—124).

Kertomuksesta ilmenee, että oikeusministeriön asettama vaalitoimikunta 2000 ei päässyt yksimielisyyteen siitä, miten suhteellisuuden toteutumiseen liittyvät ongelmat tulisi ratkaista, eikä siten tehnyt asiassa varsinaista ehdotusta. Oikeusministeriö ryhtyi jatkoselvityksiin asiassa. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että hallituksen kertomuksessa selostetaan myös jatkossa näihin lausumiin liittyviä toimenpiteitä.

Samaan hallituksen esitykseen liitetty toinen lausuma (s. 111) kohdistuu selvityksen laatimiseen ministeriöiden johtamisjärjestelmän vahvistamisesta. Hallitus on kertomusvuoden jälkeen antanut eduskunnalle esityksen laiksi valtioneuvostosta, johon sisältyy ehdotus valtiosihteerijärjestelmästä (HE 270/2002 vp). Tämän vuoksi valiokunta katsoo, ettei kyseinen lausuma enää anna aihetta toimenpiteisiin.

Kyseiseen hallituksen esitykseen liitetty kolmas lausuma (s. 111—112) koskee sellaisen lainvalmistelukäytännön omaksumista, jossa lakiesityksissä osoitetaan ministeriön toimivaltaisuus mainitsemalla ministeriö nimeltä eikä epäselvällä käsitteellä "asianomainen ministeriö". Lausuman mukaan lakien nykyiset tämän käsitteen varaan rakentuvat kohdat on tarkennettava sopivissa yhteyksissä.

Kertomuksessa selostetaan, kuinka perustuslakivaliokunta on huomauttanut, että valtioneuvoston on syytä tarkistaa asiasta antamaansa lainvalmisteluohjetta. Valtioneuvosto on kertomuksen mukaan 27.12.2001 kumonnut kyseisen ohjeen. Lausuma ei siksi anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Vaalirahoitus. Valiokunta uudistaa kertomuksessa (s. 124) selostetuista syistä yhtyvänään siinä ilmaistuun käsitykseen, että asia ei anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Säädöskokoelma ja säädöstietopankki. Hallituksen esitykseen HE 174/1999 vp liitetyn lausuman (s. 125—126) mukaan arvonlisäverolakia on tulkittava niin, että Suomen säädöskokoelmaa pidetään laissa tarkoitettuna verovapaana aikakauslehtenä. Toinen lausuma (s. 125—126) koskee arvonlisäverolain selkeyttämistä ja täydentämistä siten, että Suomen säädöskokoelma ja valtiopäiväasiakirjat ovat arvonlisäverosta vapaita painotuotteita.

Hallitus katsoo, ettei arvonlisäverolain 55 §:n verovapaussäännöstä voida laajentaa. Kun hallitus lisäksi toteaa, että asia ei siten anna aihetta toimenpiteisiin, lienee ymmärrettävä, ettei hallituksen mielestä arvonlisäverolakia voida tulkita eikä selventää eduskunnan lausumassa tarkoitetulla tavalla.

Valiokunta on kertomuksen käsittelyssä saanut pyytämänsä kirjalliset lausunnot oikeusministeriöltä ja valtiovarainministeriöltä. Niistä selviää, että Suomen säädöskokoelman ja sen sopimussarjan vuositilaus on arvonlisäveroton. Yksittäisissä säädöskokoelmavihkoissa sekä hallituksen esitysten ja valtiopäiväasiakirjojen yksittäistilauksissa on 22 prosentin arvonlisä-

vero. Vastaavissa sidotuissa sarjoissa on 8 prosentin arvonlisävero. Suomen säädöskokoelman ja sopimussarjan sähköinen versio samoin kuin hallituksen esitykset sähköisessä muodossa ovat saatavissa maksutta Finlex-palvelussa. Valtiopäiväasiakirjat ovat maksutta saatavissa eduskunnan tietojärjestelmässä. Nämä modernit mahdollisuudet vähentävät sinänsä perinteisten paperiversioiden käyttötarvetta. Suomen säädöskokoelma ja valtiopäiväasiakirjat ovat kuitenkin hyvin erityisluonteisia virallisjulkaisuja, joiden arvonlisäverotuksellista asemaa on vielä tarpeen arvioida. Perustuslakivaliokunta katsoo, että hallituksen piirissä tulee tehdä tällainen selvitys ja saattaa se tiedoksi valiokunnalle. Mainitut lausumat eivät muutoin anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Kolmas tähän hallituksen esitykseen liittyvä lausuma (s. 125—126) koskee Valtion säädöstietopankin täydentämistä lainvalmisteluasiakirjoin ja ajantasaisin säädöstekstein. Kertomuksen toimenpideselostus on asianmukainen. Hallituksen kertomuksessa on vastaisuudessakin syytä selostaa lausumaan liittyviä jatkotoimenpiteitä.

Erikoisvaliokuntien lausunnot

Erikoisvaliokunnat ovat perustuslakivaliokunnalle antamissaan lausunnoissa arvioineet toimialansa osalta eduskunnan aikaisempia lausumia, minkä lisäksi joissakin lausunnoissa on käsitelty erityisteemoja. Perustuslakivaliokunta ei ole

käsitellyt yksityiskohtaisesti erikoisvaliokuntien lausumista esittämiä näkökohtia eikä muutoinkaan erikoisvaliokuntien lausuntoja. Perustuslakivaliokunta kuitenkin ehdottaa hyväksyttäväksi lausuman (*Valiokunnan lausumaehdotus*), jossa edellytetään hallituksen ottavan asianmukaisesti huomioon sekä tähän mietintöön että liitteinä oleviin lausuntoihin sisältyvät sellaiset eduskunnan aikaisempia lausumia koskevat huomautukset, jotka ovat tarkoitettuja hallituksen huomioon otettaviksi, ja muitakin seikkoja koskevat lausumat, jotka vaativat hallituksen toimenpiteitä.

Päätösehdotus

Perustuslakivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että tämä mietintö lähetetään tiedoksi hallitukselle ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa asianmukaisesti huomioon sekä tähän mietintöön että liitteinä oleviin lausuntoihin sisältyvät sellaiset eduskunnan aikaisempia lausumia koskevat huomautukset ja muita seikkoja koskevat lausumat, jotka kohdistuvat hallitukseen.

PeVM 12/2002 vp — K 3/2002 vp

Helsingissä 10 päivänä helmikuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Paula Kokkonen /kok	Jouni Lehtimäki /kok
jäs.	Tuija Brax /vihr	Heli Paasio /sd
	Klaus Hellberg /sd	Osmo Puhakka /kesk
	Esko Helle /vas	Pekka Ravi /kok
	Gunnar Jansson /r	Markku Rossi /kesk
	Jouko Jääskeläinen /kd	Ilkka Taipale /sd
	Saara Karhu /sd	vjäs. Jukka Mikkola /sd
	Marjukka Karttunen /kok	Veijo Puhjo /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jarmo Vuorinen.